

Nr 148.

Av herr **Ström, Fredrik**, och herr **Wagnsson**, *angående viss ändring i förordningen om allmän omsättnings-skatt.*

Boken har vissa egenskaper, som den icke har gemensamt med några andra butikshandelsvaror. Det är dess karaktär av en så att säga andlig, kulturell vara, som skapar denna undantagsställning. Boken är nämligen icke avsedd för materiell förbrukning i samma mening som föda, drycker av olika slag, kläder, redskap, möbler och andra husgeråd. Den har i stället större likhet, skulle man kunna säga, med en biljett, som berättigar till åhörandet av en föreläsning, konsert eller teaterföreställning. Ett bevis på denna bokens särställning är också, att stater och kommuner världen runt offrat betydande kostnader på att inrätta bibliotek, vari böcker kostnadsfritt utlämnas till studier på stället eller till hemlån. I vårt land har man också gjort gällande, att denna möjlighet att ställa böckerna till allmänhetens kostnadsfria disposition är av sådan vikt och betydelse, att deras upphovsmän, författarna, icke kunna kräva särskild ersättning för denna utlåning.

I dessa tider ha böckerna överallt visat sig äga ökad betydelse för folken. Läslusten i Sverige, som tidigare icke varit i och för sig särskilt anmärkningsvärt hög eller låg och som i stor grad tillfredsställts genom tidskrifter av skiftande värde, har nu sökt sig till böckerna, och det har ännu en gång visat sig att i tider av betryck söka sig människorna till de mer givande källorna för skapande av möjligheter till förståelse av tiden, till ökad utbildning och till förströelse av mer givande slag.

Våra författares, biblioteks, bokförlags och bokhandlares insatser i svenskt odlingsliv och för svensk intellektuell utveckling torde vara så välkända, att de ej behöva särskilt påpekas. Men fördyras boken just nu, i det ögonblick den börjar att allmänna efterfrågas och att fylla en än betydelsefullare uppgift i vår andliga beredskap, äventyras dessa insatser just som de börja att göra sig verkligt gällande. Man har anledning befara att den av 1940 års urtima riksdag beslutade omsättningsskatten genom sin fördyring av böcker, såväl skolböcker, vetenskapliga verk, handledningar och utredningar av olika slag som skönlitteratur, skall verka återhållande på bokköpen, och den allmänna sparsamhet, som är ett av målen med omsättningsskatten, torde knappast vara avsedd att på detta sätt gå ut över vår andliga beredskap, så mycket mindre som det statsfinansiella läget tvingat till minskning på flera punkter av kulturanslagen över huvud.

I klar insikt om bokens betydelse i tider som dessa ha också utomlands stora ansträngningar gjorts för att hindra, att böckerna alltför mycket fördyras. Icke minst har därvid förekommit, att böcker undantagits från be-

skattning i olika former. Enligt en av Sveriges Författareförening gjord utredning har sålunda i England boken undantagits från all extra beskattning. I *The Times Literary Supplement* för den 24 augusti i fjol bekantgöres, att engelska undervisningsministeriet utsänt ett memorandum, riktat till samtliga inom bokvärlden verksamma och ansvariga, vari de påminnas om vikten av att alldeles särskilt i nuvarande tid hålla verksamheten i gång. De största ansträngningar böra göras till förmån för biblioteksrörelsen och bokhandeln. All hjälp, som från enskilda eller det allmänna kan skänkas för spridning av vanan att läsa, utlovas. Biblioteken skola, heter det, betraktas såsom en allmänhetens tjänare av högsta betydelse.

Inte heller i Frankrike, där s. k. lyxskatt i många former som bekant förekommit, har boken drabbats av sådan, försåvitt detta inte skett under allra senaste tid, varom uppgifter inte stått att få.

Utöver de ovan antydda omständigheter, som ur kulturell synpunkt tala emot böckers beläggande med omsättningsskatt, finnas även andra skäl, av mer teknisk men därför icke alldeles oviktig art.

Varje särskild boks pris är icke som andra varors underkastat konjunkturernas växling, så att detaljhandlaren efter dessa växlingar kan höja eller sänka priset. Boken prissättes en gång för alla i samband med utgivandet, priset tryckes å boken och upprätthålles tiderna igenom, så länge osålda exemplar ännu finnas å förlaget tillgängliga, med undantag naturligtvis för eventuella prisnedsättningar. Det på boken anbragta tryckåret är på samma gång en garanti för priset som det anger hur gammal boken-varianten är. En ommärkning med anledning av omsättningsskatten kan naturligtvis mycket väl göras — ehuru med stora kostnader — såväl av förlag som bokhandel, men denna ommärkning är med hänsyn till allmänhetens inställning inte lika lätt att göra å böcker med det gamla priset utsatt som på varor där intet pris står angivet. Vidare, och väsentligare, förekommer det gamla priset på en bok dels i förlagens inventarieförteckningar, med vilka bokhandlarna arbeta för att återsända de i kommission bekomna böcker, som ej sålts, det förekommer i års- och femårskataloger, som utgivas genom Svenska Bokförläggareföreningens försorg och ha bestående värde inte minst för biblioteken, i olika förlags specialkataloger etc. Att genomföra en ommärkning i dessa av bokpriserna är självklart en omöjlighet. Bokförlag och bokhandlare ha för den skull beslutat att tills vidare gå in för en synlig skatt, men denna vållar dock stora svårigheter och irritation i förhållandet till allmänheten, vilket jämte fördyrandet kan avskräcka från bokköp. En kalkylering av nyutkommande böckers pris med omsättningsskatten upptagen i det å boken tryckta priset skulle en gång i framtiden, när skatten eventuellt inte längre uttages, återigen vålla svårigheter beträffande katalogerna, om man, som ju riktigt vore, återginge till ett lägre pris.

Under hänvisning till vad här ovan sagts om de stora farorna för stunden av en fördyring av böckerna och de besvär, som för lång tid framåt kan vållas

biblioteksmän och andra med kataloger arbetande personer, hemställes härmed,

att riksdagen efter skedd utredning måtte besluta sådan ändring av § 2 mom. 1 i förordningen om allmän omsättningsskatt av den 13 december 1940 (Sv. förf.-saml. nr 1000), att bland de i nämnda paragraf upptagna undantagen för varor, varå omsättningsskatt ej utgår, upptagas även böcker.

Stockholm den 23 januari 1941.

Fredrik Ström.

Ruben Wagnsson.
